

2023-01-12

Avdelningen för vård och omsorg
Sektionen för hälsa- och sjukvård
Lars Grip

Uppföljning av rekommendation om ersättningsregler för boende i samband med nationell högspecialiserad vård (NHV)

Bakgrund

I syfte att förbättra kvalitet och resurseffektivitet beslutade Riksdagen 2018 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att genomlysa samtliga sjukdomsgrupper för att koncentrera den högspecialiserade vården nationellt. Den tidigare rikssjukvården överfördes till nya systemet 1 juli 2018 och cancervårdens nationella vårdenheter överförs så snart Socialstyrelsen har berett övertagandet. Den nationella högspecialiserade vården kommer när samtliga sjukdomsgrupper gått igenom att bli betydligt mer omfattande än den tidigare rikssjukvården och allt fler patienter kommer att vårdas utanför den egna regionen.

Ett mål med nationell högspecialiserad vård har varit att ge samtliga invånare tillgång till en bättre och mer jämlik hälso- och sjukvård oavsett geografiskt bostadsort. I enlighet med detta har lika regler och ersättningar för boende och resor vid nationell högspecialiserad vård efterfrågats av såväl patienter som de nationella vårdenheternas medarbetare och remitterter

Sjukvårdsregionernas kansli grupp har därför på uppdrag av SKR/Regionala cancercentrum (RCC) tagit fram bifogat förslag (bilaga 1) till gemensamma regler och ersättningar gällande boende för patienter och närstående vid nationell högspecialiserad vård. Utgångspunkten har varit att beslutade kostnader ersättes av betalningsansvarig region så att patienter och närstående inte belastas ekonomiskt.

Den 24 april 2020 beslutade SKR:s styrelse att rekommendera sjukvårdsregionerna/regionerna att godkänna rekommendationen om ersättningsregler för boende i samband med nationell högspecialiserad vård samt att tillämpningen av rekommendationen ska följas upp av förbundet.

Implementering av rekommendationen

Sjukvårdsregionerna

Norra sjukvårdsregionförbundet, Samverkansnämnden i Uppsala- Örebro sjukvårdsregion, Samverkansnämnden för sydöstra sjukvårdsregionen, Västra samverkansnämnden och Södra regionsjukvårdsnämnden har godkänt rekommendationerna och i sin tur rekommenderat sin respektive ingående regioner att besluta i enlighet med dessa. Det framgår att Region Stockholm samrått med Region Gotland men det framgår inte i vilket forum.

Samverkansnämnden för sydöstra sjukvårdsregionen har dessutom rekommenderat att rekommendationerna även skall tillämpas för övrig vård utanför Sydöstra sjukvårdsregionen och även för all vård inom Sydöstra sjukvårdsregionen.

Regionerna

Tjugo av landets regioner har ställt sig bakom SKRs rekommendationer och fattat beslut i enlighet med dessa. Beslutsnivån har varierat såtillvida att beslut tagits på förvaltningsnivå i en region, i hälso- och sjukvårdsnämnd eller motsvarande i åtta regioner, av regionstyrelsen i fem regioner och av regionfullmäktige i sex regioner.

Tretton av regionerna har tagit beslut om att följa föreslagna rekommendationer senast under september 2020, varav fyra har protokollfört att reglerna skall gälla från 30 september eller tidigare, samt två med tillämpning från 1 oktober. Av de övriga är tio beslut tagna under 2020 och ett senare. Totalt framgår av protokoll tillämpningsstart i åtta regioner.

En region, Gotland, har beslutat att inte följa rekommendationerna utan i stället fortsätta med sina egna sedan länge gällande ersättningsregler. Motivet är att Region Gotland är en region som remitterar förhållandevis mycket vård till andra regioner i Sverige och att detta har inneburit att Region Gotland har en väl inarbetad rutin gällande såväl resor som boende och ersättning för dessa. Skillnaderna mellan Gotlands regelverk och det föreslagna från SKR är relativt ringa och handlar i första hand om att följeslagare till patient över 18 års ålder endast ersätts efter individuell prövning av patientens tillstånd och behov. Vidare ser man problem i att vårdnivån kommer att styra ersättningsregler och inte patientens tillstånd.

Kansliets analys

Hanteringen av ärendet och beslutsgången från SKR via samverkansnämnder till regioner verkar med få undantag ha fungerat smidigt och tydligt. Från beslut i SKR:s styrelse 24 april 2020 hade 19

regioner fattat beslut innan följande årsskifte men endast nio inom önskad tid så att beslut hade kunnat implementeras 30 september enligt förslaget. Med hänsyn till sommarsemestrar m.m. kan det behövas mer tid för beredning och beslut.

20 regioner ställde sig bakom förslaget vilket visar att det var efterfrågat och rimligt ur regionernas synvinkel. En region beslutade inte enlighet med förslaget vilket kan förklaras av en speciell situation, även om skillnaden mellan egna tidigare tillämpade rutiner och det aktuella förslaget var relativt liten.

Regionerna i sydöstra sjukvårdsregionen fattade beslut att regelverket skulle gälla för all extern vård och även för vård inom den egna sjukvårdsregionen. Även Gotland tillämpar samma regelverk för alla patienter som vårdas hos annan vårdgivare, oavsett om detta sker p.g.a. NHV eller inte.

Bilaga 1

Rekommendation om ersättningsregler för boende i samband med nationell högspecialiserad vård (NHV)

Avgränsning

1. För patient avser rekommendationen boende på hotell (dvs utanför vårdinrättning/ sjukhus) i samband med öppen nationell högspecialiserad vård.
2. Rekommendationen är inte tillämplig för patient som är inskriven i slutna högspecialiserad vård. I sådant fall ersätts vårdregionen för den givna vården inklusive vårdplats och måltider i enlighet med regional prislista för vårdregionen av hemregionen. Patienten erlägger vårdavgift (patientavgift) för slutna vård enligt vårdregionens beslut.
3. För närstående till patient avser rekommendationen boende på hotell i samband med att patient erhåller öppen eller slutna nationell högspecialiserad vård.

Patienter

Boende

Boende för patienter (oavsett ålder) vid planerad nationell högspecialiserad vård utanför den egna regionen ersätts i följande fall:

- När övernattningskrävs på grund av hälsotillstånd/medicinska orsaker.
- När patienten är kallad till provtagning dagen före och/eller om patienten på grund av avstånd från bostad till sjukhus inte har möjlighet att ta sig till eller från sjukhuset samma dag som bedömning/behandling ska ske.

Boendekostnad ersätts upp till nivå motsvarande dygnskostnad för i första hand patienthotell och i andra hand för hotell i standardrum.

Ingen egenavgift tas ut.

Måltider

Inga måltider ersätts utöver frukost som ingår i hotellets dygnspris.

Intyg

I samband med remittering för nationell högspecialiserad vård utfärdar

remitterande region också intyg gällande boende till såväl utförande vårdenhet i annan region som intern enhet för boendeersättning i den egna regionen.

Närstående till vuxna patienter

Boende

Boende för en närstående till vuxna patienter vid planerad nationell högspecialiserad vård utanför den egna regionen ersätts i de fall som gäller för patienter enligt ovan.

Boendekostnad ersätts upp till nivå motsvarande dygnskostnad för i första hand patienthotell och i andra hand för hotell i standardrum.

Ingen egenavgift tas ut.

Måltider

Inga måltider ersätts utöver frukost som ingår i hotellets dygnspris.

Intyg

I samband med remittering för nationell högspecialiserad vård utfärdar remitterande region också intyg gällande boende till såväl utförande vårdenhet i annan region som intern enhet för boendeersättning i den egna regionen.

Om medicinska skäl för boende för närstående uppstår under patientens nationella högspecialiserade ska utförande enhet kontakta remittenten som prövar frågan om boendeersättning.

Närstående till barn

Boende

Boende för en närstående till barn ersätts vid planerad nationell högspecialiserad vård utanför den egna regionen. Om remittenten bedömer att två närstående ska närvara så ersätts båda.

Boendekostnad ersätts upp till nivå motsvarande dygnskostnad för i första hand patienthotell och i andra hand för hotell i standardrum

Åldersgräns för barn är enligt respektive regions åldersgräns för barn.

Ingen egenavgift tas ut.

Måltider

Inga måltider ersätts utöver frukost som ingår i hotellets dygnspris.

Intyg

Intyg krävs från remitterande region om mer än en närstående ska ersättas.

Närstående till patient med akut oplanerat vårdbehov vid livshotande tillstånd

Boende

Boende för en närstående ersätts om utförande enhet bedömer att närvaro är nödvändig i samband med akut oplanerat vårdbehov vid livshotande tillstånd.

För barn gäller att om patientansvarig läkare bedömer att två närstående ska närvara så ersätts båda.

Boendekostnad ersätts upp till nivå motsvarande dygnskostnad för i första hand patienthotell och i andra hand för hotell i standardrum i högst 4 dygn.

Ingen egenavgift tas ut.

Måltider

Inga måltider ersätts utöver frukost som ingår i hotellets dygnspris.

Beslut om ersättning

Patientansvarig läkare i utförande region kan besluta om boende i högst 4 dygn.

Intyg

Intyg från remitterande region krävs vid vistelse mer än 4 dygn för att boendekostnaden ska ersättas.